

HIERONYMI

TRAGI, DE STIRPIVM, MAXIME

EARVM, QVAE IN GERMANIA NOSTRA NASCVNTVR,

usitatis nomenclaturis, proprijsq; differentijs, necq; non
temperaturis ac facultatibus, Commentariorum

Libri tres, Germanica primum lingua cons-

scripti, nunc in Latinam conuersi, In-

terprete DAVIDE KYBERO

Argentinenli.

HIS ACCESSERVNT A FRONTE PRAEFATIONES DVAE:
altera D. CONRADI GESNERI Tigurini, Medici clarissimi, rei herbariae scri-
ptorum, qui in hunc usq; diem scripserunt, catalogum complectens: altera ipsius Au-
thoris, herbariae cognitionis laudes, & alia nonnulla scitu tum necessaria, tum iucun-
dissima, continens.

PRAETEREA, COROLLARIIVICE ADCALCEM OPERIS,
adiectus est Benedicti Textoris Segusiani de Stirpium differentijs, ex Dioscoride secun-
dum locos communes, Libellus, omnibus plantariae cognitionis studiosis utilissimus.

AD HAEC INDICES SEX: QVIBVS NON TANTVM

Nomenclaturae Graecae, Latinae, Germanicae, Arabicae, Hebrae-

icae, sed & morborum curationes optimo ordine

indicantur, subiunximus.

Cautum est Privilegio Caroli V Imperatoris, ne quis intra
septennium Typographus à se impressum ædat: aut
aliunde empta uendat.

Ph

EXTRINSECVS.

Ficorum decoctum arteriæ & tonsillarum inflammationibus gargarissatu prodest.

Fici cum Fœno græco, & hordeacea farina cataplasmatibus miscentur, & in muliebres præcipue fetus.

Fici cum fermento tritiæ, admixto sale, pestẽ aliâq; ulcera emolliunt, ac intra paucos dies abscessus rumpunt. Hoc medicamento regem Ezechiam usum fuisse opinor, iij. Reg. cap. xx.

Fici cum atramento sutorio deploratis fere tibiæ fluxionibus, & caecoëthiis ulceribus medentur.

Quin & cum uino decoctæ addito Absinthio, & hordeacea farina, utilissimè hydropicis illinuntur.

Fici sonitus aurium sanare dicuntur, si crudè terantur, & sinapi liquoreq; aliquo exceptæ auribus instillantur.

Tam sylvestris quam sativæ Fici lacteus succus, coaguli modo lac contrahit, concretumq; soluit ut acetum.

Hic internis corporis partibus minime conuenit, nam corpora exulcerat, & meatus nimium aperit. Foris uero illitus lepras, lichenas, uiriliginas, uicia cutis in facie, psoras, ulcera in capite manantia cum polenta expurgat.

Scribit Ioannes Ruellius lib. de nat. stirpium ij. cap. lxxxv. Taurum quantumcunque ferocem ad alligatum Fico domari.

De Palma. Cap. XLVIII.

QUANQVAM PALMA APVD NOS GERMANOS MINIME proueniat, tamen dactyli seu palmulæ quæ durum intus ac quasi lapidosum nucleum continent, ad nos deferuntur, hic enim eius arboris fructus est. Ego palmæ nucleos olim terræ commisi, e qua folijs angustis, digitalis longitudinis, Gladioli exiguis folijs similis erumpbant. Neq; deinceps alios progressus faciebant, sed ut angusta, & exigua, ostenderant folia, ita nihil postea augeri uidi.

Palma Ægypto, Syriæ, Palestinæ, & Hierichunti admodum familiaris est, in his enim locis dactylis pascuntur porci, sicut apud nos glandibus & fagi fructibus saginantur. Veteres quinquaginta fere palmæ genera numerant, nullum tamen ex his apud nos reperitur. De Palma uide Pliniū lib. xij. cap. iij.

NOMEN.

Palma.
Dactelbaum.



NOMENCLATURAE.

Hæc arbor Hebræis תמר Thamar, תומר Thomer, & תמורה Thimorah dicitur, uide Canticorum vij. Ioel. j. Iudicum iij. Ezechielis xli. Græcis uero φοίνιξ, Latinis Palma, Germanis Dactelbaum nuncupatur: Fructus eius Latinis palmula. Serapioni cap. lxxix. Rorab & Hayron, Germanis Dacteln appellatur. Immatura palmula Græce πύμα, Matura uero φοινιάδα, Galeno uero ἰνίπαδα nominatur.

VIRES AC TEMPERAMENTUM.

Palmula humida est primo, & calida secundo gradu teste Simone Sethi. Nos eiusmodi fructus diuitibus relinquemus, qui his maxime rebus delectantur, que magni ueneunt. Aduersa sane ualredo meo iudicio pretio non est redimenda, cum per se etiam non optata mortales affligere soleat.

INTRINSECVS.

Dioscorides libro primo cap. cxxix. siciores phenicobalanos sanguine excreantibus, stomachicis & dysentericis utiles esse testatur.

Frequens eorum usus minime tutus existit, siquidem continuo estringit ventrem.

Galen. lib. 2. de alimentis, uentrem inflant, concoctum difficiles sunt, capiti obsunt & stomacho, hepar & lien obstruunt, ac quemadmodum Simeon Sethi testatum reliquit, diurnas ac frigidas febres adferunt.

Flectuarium Diaphoeniconis appellatum semuncię pondere sumptum, pituitam & bilem ducit, teste Mesua. Atque hoc siquidem palmulis seu dactylis uti uoluerimus, præstantissimum & tutissimum est meo iudicio.

EXTRINSECVS.

*Ruellius de nat. stirp. li. 2. ca. 1084
Plinius lib. 16. cap. 42.*

Palma, ut Aristoteles & Theophrastus tradiderunt, non cedit oneri quamlibet ingenti, nec intra flectitur pandatur ue, sed contra pondus resurgit. Quapropter ut inquit Plutarchus, in certaminibus signum est uictoria, quando huiusmodi ligni ingenium est, ut prementibus urgentibusque non cedat, sed contra pondus renitens fornicetur, Hinc uictoria Græcis *νίκη* quasi *νικω*, id est, non cedens dicitur. Ideo, ut inquit Pausanias, certaminibus coronarijs non aliud fere premium dabatur quam Palma, quod Iasios primus in equo sessor, & dextra manu termitem gerens Palmæ, Olympiæ uicisset. Quamuis Græcia quatuor tantum, Oleastro, Pinu, Lauro, & Apio coronare uictores maluerit: Olympiæ oleastro, Delphis Lauro, in Isthmo Pinu, Nemeæ Apio: reliqui omnes fere certatores corona e Palmis contexta donabantur: sed dextris gestata, uictoriæ erat indicium. Hinc ut idem refert ductum, quod e Creta reuectus Theseus, cum in Delo cum Apolline certamen inisset, palmam deportauit, inde tracta primum origine, ut in certaminibus uictores palma coronarentur &c. Hæc Ruellius.

Nuclei Palmarum, cæterorum more, cremati in crudo ficuli, & uino restincti, cinere loto, spodij uicem efficiunt, miscenturque in callibephara, quod si non iustam ustionem acceperint, denuo cremandi. Hæc Dioscorides.

Ego crediderim nucleos palmarum in ficuli crudo calcarię fornaci impositos commodius posse cremari.

De Passulis. Cap. XLIX.

V T PASSVLAE QVIBVS HODIE PRINCIPVM AC magnorum dominorum culinis nihil frequentius, gignantur, mihi non constat, nisi quod conijcere facile possum, calida illas opus habere terra. Galenus lib. ij. de aliment. facult. minimas nempe eas que acinis carent, in Cilicia prouenire scribit. Hę partim fulg, partim subnigre apparent. Dulces palato gratiores sunt, relique ad uinum